

gemene diagnostiek 1

Psychodiagnostiek

- Definitie
 - Een zoek- en beslissingsproces dat in dialoog met de client en diens omgeving wordt uitgevoerd
 - Het onderscheiden van personen naar hun individuele psychische kenmerken, zoals die zich manifesteren in hun typische gedrags- en uitingsvormen, en wel met behulp van tests
 - Het verkrijgen van een uniek, gedetailleerd en voldoende compleet klinisch beeld teneinde de problematiek van de individuele hulpvrager en zijn/haar situatie te begrijpen met het oog op advisering en probleemoplossing
- Kennis nodig over
 - Psychische ontwikkeling van het kind
 - Ontstaan en manifestatie van afwijkend gedrag
 - Invloed van relevante milieufactoren
 - Opvoedingsnormen
 - Behandelingsvormen
 - Problemen en stoornissen (epidemiologie: base rates; typicaliteit: hoe vaak komt een symptoom bij een bepaalde stoornis voor; diagnosticiteit: hoe vaak is een stoornis aanwezig als een bepaald symptoom aanwezig is)
 - Classificatiesystemen
 - Diagnostische methoden en instrumenten
 - Wetenschappelijke methoden
 - Vaardigheden (sociale, gespreks-, test- en schrijf-)
- Informatie nodig over
 - Klachten en probleemgedrag
 - Protectieve factoren
 - Beleving van de client en diens omgeving
 - Verloop van ontwikkeling en ontwikkelingsniveau
 - Functioneren van systeem (gezin)
 - Meegemaakte gebeurtenissen
 - Aanwezigheid van symptomen bij gezinsleden
 - Hulp die men gehad heeft
 - Probleem
 - Subjectief
 - Veel, heterogeen
 - Ongeordend
 - Onvolledig
- Drie onderdelen
 - Diagnostische referentiekaders (individuele verschillen, ontwikkeling en context)
 - Modellen van testtheorie
 - Tests
- Verskil alledaagse en professionele hulp
 - Formuleren van een diagnose
 - Maken van een hulpverleningsplan
 - Monitoring
 - Accountability
 - Liability

Theorieën

- Algemene ontwikkelingstheorieën
- Theorieën over specifieke ontwikkelingslijnen (bv. gehechtheid)
- Theorieën over specifieke problemen
- Theorieën over behandelvormen
- Theorie van het individuele geval (onderkendend, verklarend, handelingsgericht)

Kwaliteit van diagnostiek

- Materiaal, handleiding, normen, betrouwbaarheid, validiteit
- Toepasbaarheid en toetsbaarheid
- Fouten: availability-bias, foreclosure, nieuwe niet-kloppende informatie niet meewegen (confirmation bias), bij beoordeling te veel gefocused op schaal, negatieve feedback negeren, vasthouden aan oordeel dat in begin gevormd is (anchoring effect)
- Ethische regels (geen discriminatie, geen misbruik van deskundigheid maken, client in zijn waarde laten, geheimhouding, geen bovenmatige verwachtingen wekken, uitsluitend prof. relatie)
- Test fairness
 - Ontbreken van bias (vertekening)
 - Gelijke behandeling van personen in testproces
 - Gelijkheid van de uitkomsten van testen
 - Gelijke gelegenheid om iets te leren

Tests (T-data)

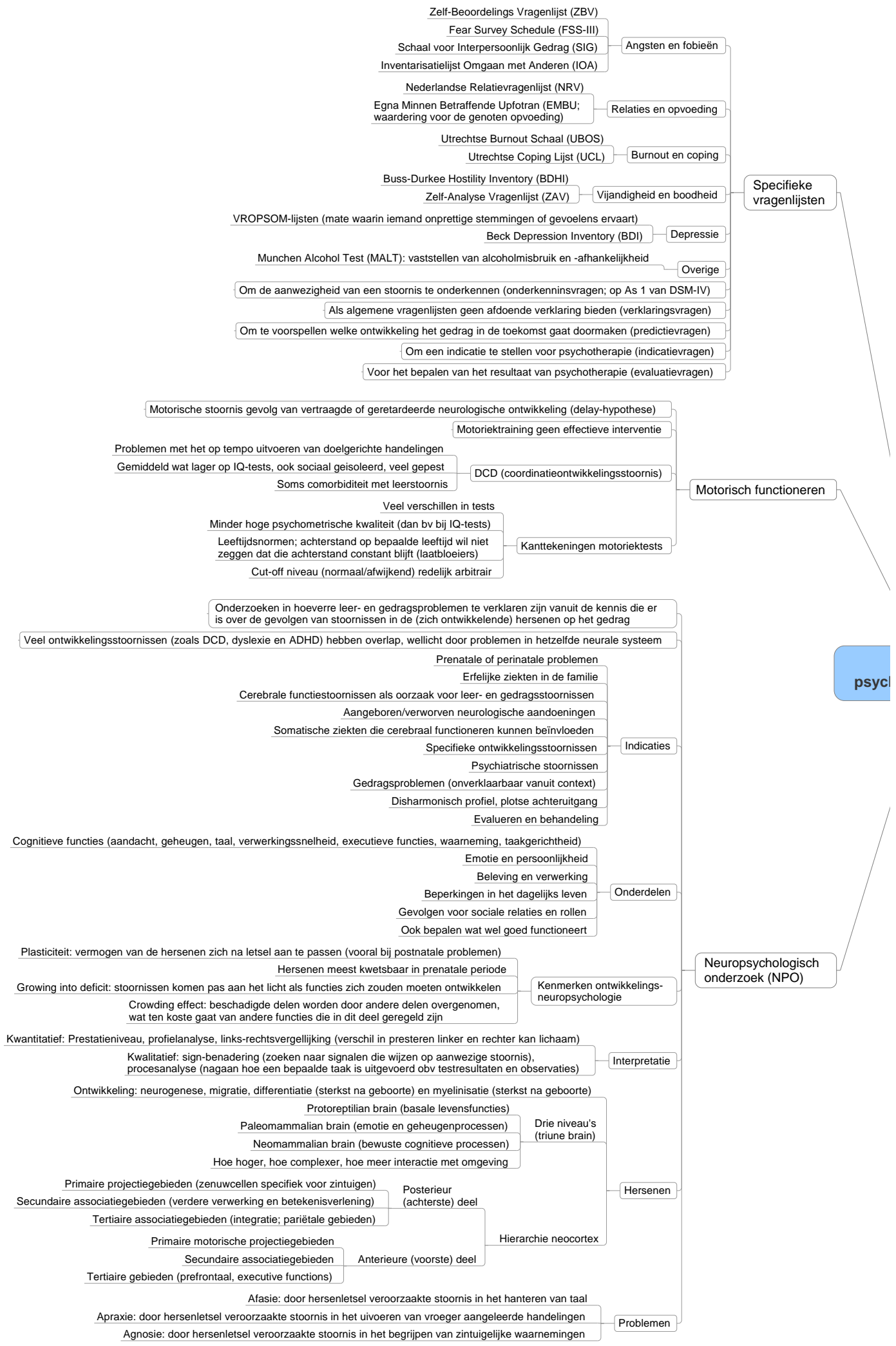
- Operationalisatie om een theoretisch construct te meten (bv intelligentie), door directe waarneming van gedrag (bv invullen vragenlijst, Q-data)
- Momentopname, denk aan externe factoren en variatie in ontwikkelingsnelheid, sensitiviteit (hoger = meer vals-positieve uitslagen, probleem niet aanwezig), specificiteit (hoger = meer vals-negatieve uitslagen, aanwezig probleem niet gevonden), integratie van bronnen (synthese)
- Psychomotorisch en neuropsychologisch functioneren
- Cognitieve functioneren en taalvaardigheid
- Sociaal-emotioneel functioneren
- Aanwezigheid van symptomen van psychopathologie
- Nadelen: ontbreken informatie interactie kind-omgeving, afstandelijke opstelling kind-onderzoeker, prestatiegericht (faalangst), gestandaardiseerd (geen rekening met autonomie en uniciteit individu), beperkte kwaliteit soms)
- Norm-referenced (aanwezigheid van bv ontwikkelingsachterstand, afgezet tegen de norm, normaal als statistisch gegeven), criterion-referenced (gewenst gedrag, normaal als ideaal, om behandeldoelen vast te stellen), communication-referenced (hoe vragen, normaal als afwezigheid van stoornissen en als succesvolle adaptatie, individueel beleven en functioneren, indirecte methoden)
- Individueel testonderzoek (ITO)
 - Aandachtspunten
 - Samenstelling, introductie, voorbereiding, contact, structurering
 - Observatie (fysieke verschijning, contactname, socialisatie, emotionele reacties, taakgerichtheid, situatiebegrip, adaptatie, gok- en vermijdingsgedrag, faalangst)
 - Zintuigelijk functioneren (gehoor, gezichtsvermogen, reuk en smaak)
 - Grove, fijne en mondmotoriek
 - Spraak en taal
 - Neuropsychologische problemen (voorkeurshand, vertraagde reactie, overprikkeld, etc)
 - Indirecte methoden
 - Associatiemethoden, constructiemethoden, afmaakmethoden, keuze of ordeningsmethoden, expressieve methoden
 - Vaak niet gescoord, maar op intuïtieve wijze geïnterpreteerd

Interviews

- Autoanamnese: interview met de hulpvrager; Heteroanamnese: interview met relevante relaties van de hulpvrager
- Echtheid, onvoorwaardelijke en accepterende warmte en affectieve sensitiviteit of empathie

Vragenlijsten (Q-data)

- Factor/schaal: groep items uit een vragenlijst, ieder item heeft een correlatie met bijbehorende factor (factorlading)
- Normen: gebaseerd op de verdeling van scores binnen een representatieve, grote en relevante normgroep
- Betrouwbaarheid
 - Test-hertestbetrouwbaarheid
 - Interbeoordelaars (als andere informanten dezelfde problemen zien)
 - Interne consistentie (alfa)

Algemene hodiagnostiek 2

Intelligentie

- Mogelijkheid te leren van ervaring en zich aan te passen aan de omgeving
- Capaciteit te leren en in nieuwe conceptuele systemen te denken
- Algehele vermogen om de wereld om haar/hem heen te begrijpen en ermee om te gaan. Intelligentie is een globale eenheid; multi-gedetermineerd en veelzijdig. Niet 1 vermogen is cruciaal
- Voorspellen van school- en werkprestaties (stabiel, echter ook grote onverklaarde variatie)
- IQ tussen 70-79 = laagbegaafd, 50 - 69 = licht verstandelijk beperkt, 35 - 49 = matig, 20 - 34 ernstig, < 20 diep
- Intelligentiefactoren
 - Verbaal, Mathematisch, Ruimtelijk, Muzikaal, Lichamelijk-motorisch, Interpersoonlijk, Intrapersoonlijk (Gardner)
 - General mental ability (G; grote invloed) en Specifiek voor taken (S; kleine invloed) (Spearman)
 - 150 multiple intelligences (3 dimensies: contents, products, operations; Guilford)
 - 7 primaire intelligentiefactoren, 1 secundair algemene factor (Thurstone)
- Emotionele intelligentie
 - Intrapersoonlijk (kennis/reguleren van eigen emoties, zelfmotivatie)
 - Interpersoonlijk (onderkennen van emoties bij anderen, met emoties van anderen om kunnen gaan)
- RAKIT, SON-R, K-ABC/GOS (Fluid/crystalized intelligence), Raven (general/specific intelligence; vloeiende intelligentie; non-verbaal), GIT
- WAIS en WISC
 - 14 subtests (verschil van 3 of 4 tussen subtestscore en gemiddelden op resp. verbale of performale schaal = deel-IQ disharmonisch, bv bij Non-verbal learning disorder (NLD): hoog verbaal, laag performaal)
 - Performale en verbale intelligentie (verschil van 12 punten significant, maar mogelijk niet klinisch relevant)
 - Indexscores voor werkgeheugen (WGI), verwerkingsnelheid (VSI), verbaal begrip (VBI) en perceptuele organisatie (POI) (grote individuele verschillen mogelijk)
 - Vloeiende intelligentie (aspecten die in de persoon vastliggen; vaak non-verbale tests) versus gekristalliseerde intelligentie (cogn. vaardigheden die meer door ervaring en leren zijn bepaald; vaak verbale tests)
 - WGI minder geschikt voor diagnostische uitspraken dan Cijfers en Letters Nazeggen (CLN)
 - POI en VBI minder geschikt voor neuropsychologische doeleinden
 - Testscatter (mate waarin scores van elkaar of het gemiddelde afwijken)
 - Scaled-score range (verschil hoogste en laagste standaardscore; vertekent beeld door uitschieters)
 - Ipsatieve procedure (gemiddelde proefpersoon is de norm, standaardcores subtests afgezet tegen deze norm)
 - Leergestoorde kinderen moeite met
 - Rekenopgaven, Informatie, Substitutie en Cijferreeksen (RISC)
 - Doel alle vier oproep op geheugen

Kwaliteit in het professioneel handelen

- Algemene Standaard Testgebruik (AST)
 - Richtlijnen
 - Professioneel handelen betekent zich houden aan deze richtlijnen, maar ook ervan afwijken indien nodig en mits voldoende geargumenteed
 - Opdrachtgever en acceptatie opdracht, onderzoeksprocedure, psychologisch rapport en gegevensbeheer
 - Werken volgens de methode van HTM (hypothese toetsend model)
 - Tests moeten bij speciale groepen aangepast zijn (handicap, andere cultuur)
- Verklaringen
 - Weergave van hoe verschillende factoren hebben geleid tot problemen en deze in stand houden
 - In integratiefase wordt theorie van het individuele geval opgesteld; essentieel voor het opstellen en uitvoeren van een goed doordacht handelingsplan
 - Belangrijk om te leren case formulations te doen (verklaring voor het ontstaan en voortbestaan van problemen)
 - Hulpmiddelen: functionele analyse en causal modellering

Sociaal-emotioneel functioneren

- Psychopathologie bij angst, ASS en visuele beperkingen
- Kwaliteit afhankelijk van leeftijd en cultuur
- Gebruik meerdere informanten (verschillende relaties met kind)
- Zie tabellen, laatste 3 sheets
- Stoornis als
 - Typische gedragingen
 - Gedrag dat niet situatiespecifiek is
 - Niet-leeftijdsadequaat gedrag
 - Afwijkend gedrag binnen sociale context
 - Gedrag dat kind belemmert in onderhouden van wederzijdse persoonlijke relaties/leggen van contact
- Onderzoek naar
 - Sociaal gedrag (toenadering, contactlegging, vermijding)
 - Hechttingsrelatie
 - Vriendschappen (aard/kwaliteit)
 - Spelgedrag
 - Bewustzijn van anderen (shared attention, social referencing)
 - Zelfbewustzijn (zelfconcept en waardering)
 - Sociale cognitie, denken over de sociale werkelijkheid (TOM, informatieverwerking, morele ontwikkeling)
 - Emoties (regulatie, expressie, adaptatie, verbeelding, begrip)
 - Afweer en copingsmechanismen (gericht op het probleem, rechtstreeks op de emotie, op de situatie, op iemands aanpassingsvermogen, op cognities)
 - Communicatie en taalgebruik
- Empathie
 - Globale empathie (< 1 jaar)
 - Egocentrische empathie (2-3 jaar): onderscheid tussen zichzelf en ander, maar ander voelt hetzelfde
 - Empathie voor de gevoelens van een ander (< einde kindertijd): besef ander voelt iets anders
 - Empathie met levensomstandigheden ander (einde kindertijd): reageert niet alleen meer op signalen, maar kan levensomstandigheden meenemen in oordeel

Algemene psychodiagnostiek 3

